

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ MIGRACIJOS DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS

2024 m. liepos 23 d. Nr. 4D-2024/1-500
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2024 m. gegužės 22 d. gavo X skundą dėl Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas) pareigūnų veiksmų vilkinant prašymo dėl prieglobsčio suteikimo nagrinėjimą (toliau – Skundas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. Pareiškėjas 2021 m. rugpjūčio 19 d. kreipėsi su prašymu suteikti prieglobstį. 2022 m. sausio 10 d. buvo priimtas sprendimas nesuteikti prieglobsčio, šį sprendimą Pareiškėjas apskundė teismui. Teismas įpareigojo Migracijos departamentą Pareiškėjo prašymą išnagrinėti iš naujo.

2.2. Migracijos departamentas daugiau kaip metus neteikė jokios informacijos dėl prašymo nagrinėjimo eigos.

2.3. Pareiškėjas 2023 m. lapkričio 16 d. gavo Migracijos departamento raštą (po Seimo kontrolierės kreipimosi į Migracijos departamentą), kuriame buvo nurodyta, kad 2024 m. I ketvirčio pabaigoje jis bus kviečiamas į apklausą, tačiau pakviestas nebuvo.

2.4. Pareiškėjo prašymas dėl prieglobsčio suteikimo nagrinėjamas jau beveik 2 metus, neteikiama jokia informacija, neišku, kokie veiksmai atliekami ir kada bus priimtas sprendimas.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo ištirti jo Skundą.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2023 m. lapkričio 9 d. gavo Pareiškėjo skundą dėl Migracijos departamento veiksmų, nagrinėjant prieglobsčio prašymą.

Seimo kontrolierė 2023 m. lapkričio 16 d. tarpininkavimo raštu Nr. 4D-2023/1-1131/3D-2348 kreipėsi į Migracijos departamentą, prašydama įvertinti skundo aplinkybes bei informuoti apie Pareiškėjo prašymo nagrinėjimo eigą bei numatomą sprendimo priėmimo datą.

Migracijos departamentas 2023 m. gruodžio 7 d. raštu Nr. 10K-13660 Pareiškėją ir Seimo kontrolierę informavo, kad „prašymo suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikoje nagrinėjimas užtruko dėl objektyvių priežasčių. Dėl Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) naujai

formuojamos jurisprudencijos kyla teisinė dilema, kaip tinkamai vykdyti patikimumo nustatymo (angl. *credibility assessment*) procedūrą nagrinėjant tokio pobūdžio bylas (kai motyvas – priklausymas LGBTQ+). LVAT išaiškinimas iš esmės prieštarauja Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) 2014 m. gruodžio 12 d. išaiškinimui byloje A, B, C prieš Nyderlandus (para. 49), ESTT byloje A, B ir C prieš Nyderlandus nustatant tik veiksmus, kurių institucija negali taikyti, atlikdama patikimumo vertinimą, jei nėra vienodos praktikos Europos Sąjungos valstybėse narėse dėl patikimumo vertinimo nagrinėjant prieglobsčio prašymus, kurie grindžiami priklausymu LGBTQ.

Šiuo metu Migracijos departamentas atlieka teisinį vertinimą, kokių tolimesnių veiksmų būtų galima imtis, siekiant tinkamai atsizvelgti į LVAT išaiškinius bei suformuoti nacionalinę praktiką vertinti asmenų patikimumą LGBTQ bylose.

Planuojama per 2024 m. I ketvirtį susisteminti kitų Europos Sąjungos šalių gerą patirtį tokio pobūdžio bylose. Atsizvelgiant į tai, Jūsų apklausą planuojama atlikti ne anksčiau kaip 2024 m. I ketvirčio pabaigoje, apie tai būsite informuotas.“

5. Seimo kontrolierė, įvertinusi tarpininkavimo rašte pateiktą informaciją bei gauto naujo Skundo aplinkybes, 2024 m. liepos 2 d. raštu Nr. 4D-2024/1-500/3D-1309 kreipėsi į Migracijos departamentą, prašydama informuoti: ar per 2024 m. I ketvirtį buvo susisteminta kitų Europos Sąjungos šalių geroji patirtis tokio pobūdžio, kaip Pareiškėjo atvejis, bylose, kaip buvo nurodyta Migracijos departamento rašte Nr. 10K-13660; ar buvo suorganizuota Pareiškėjo apklausa dėl jo prašymo nagrinėjimo; kada planuojama priimti sprendimą dėl Pareiškėjo pateikto prašymo suteikti prieglobstį.

Migracijos departamentas 2024 m. liepos 16 d. atsakymu Nr. 10K-7168 Seimo kontroliere informavo:

5.1. „2024 m. I ketvirtyje du Migracijos departamento specialistai dalyvavo nuotoliniuose Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros (toliau – EUAA) mokymuose „Gender and SOGI (Sexual Orientation, Gender Identity)“. Laikotarpyje nuo 2024-03-19 iki 2024-03-22 du Migracijos departamento specialistai dalyvavo mokymuose Olandijoje. Taip pat, laisvu nuo mokymų metu, buvo bendraujama ir diskutuojama su kitais Europos Sąjungos šalių ekspertais, buvo gaunama geriausia praktika ir patirtis. Pasinaudojant užmegztais kontaktais buvo gautos gairės iš Olandų migracijos tarnybos. Taip pat, 2023-12-18 buvo susitikimas su Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro biuro (UNHCR) patarėju teisės klausimais V. S., aptarta problematika bei išreikštas poreikis susitikti su UNHCR ekspertais minėta tema. Tolimesni susitikimai, atsizvelgus į Migracijos departamento ir UNCHR galimybes, suplanuoti šių metų rudenį. Šiuo metu vientisas dokumentas, susisteminantis kitų valstybių teisinę praktiką, nėra parengtas, bet teorinės/praktinės žinios, įgytos per EUAA mokymus, yra tiesiogiai taikomos praktikoje.“

5.2. „Pareiškėjo apklausa dėl jo prašymo nagrinėjimo atlikta 2024-05-30.“

5.3. „2024 metais, nagrinėjant pareiškėjo prašymą, atlikti šie veiksmai: 2024-01-05 įteiktas Užsieniečio registracijos pažymėjimas; 2024-05-28 įteiktas kvietimas dėl apklausos kuri vyko 2024-05-30 9:00 val.; 2024-05-28 užsakyta Valstybės garantuojama teisinė pagalba pareiškėjo apklausai atlikti; 2024-05-30 atlikta pareiškėjo apklausa; 2024-06-18 gauta atliktos apklausos transkripcija; 2024-06-27 išrašytas Užsieniečio registracijos pažymėjimas; 2024-06-30 priimtas sprendimas.“

5.4. „Pareiškėjas informuotas apie 2024-05-30 (09:00 val.) apklausą, kurios metu jis buvo papildomai supažindintas su tolimesne prieglobsčio prašymo nagrinėjimo eiga bei tikėtinu sprendimo priėmimo terminu.“

5.5. „Pareiškėjo prašymas dėl prieglobsčio suteikimo išnagrinėtas ir 2024-06-27 priimtas sprendimas nesuteikti prieglobsčio. 2024-07-11 pareiškėjas supažindintas su priimtu sprendimu.“

5.6. „Pareiškėjo teisinis statusas yra prieglobsčio prašytojas iki įsiteisės priimtas sprendimas.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio „Seimo kontrolieriaus sprendimai“ 3 dalis – „Skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, taip pat kitais šio įstatymo nustatytais atvejais.“

Tyrimo išvados

7. Pareiškėjas nurodė, kad 2021 m. rugpjūčio 19 d. kreipėsi į Migracijos departamentą su prašymu suteikti prieglobstį. 2022 m. sausio 10 d. buvo priimtas sprendimas nesuteikti prieglobsčio, šį sprendimą Pareiškėjas apskundė teismui. Teismas įpareigojo Migracijos departamentą Pareiškėjo prašymą išnagrinėti iš naujo, tačiau sprendimas vis nepriimamas.

Skundo tyrimo metu Migracijos departamentas informavo, kad 2024 metais, nagrinėjant Pareiškėjo prašymą, atlikti šie veiksmai: 2024 m. sausio 5 d. Pareiškėjui įteiktas užsieniečio registracijos pažymėjimas; 2024 m. gegužės 28 d. Pareiškėjui įteiktas kvietimas dėl apklausos ir užsakyta valstybės garantuojama teisinė pagalba Pareiškėjo apklausai atlikti, apklausa įvyko 2024 m. gegužės 30 d. Pareiškėjo prašymas dėl prieglobsčio suteikimo buvo išnagrinėtas ir 2024 m. birželio 27 d. buvo priimtas sprendimas nesuteikti prieglobsčio. Pareiškėjas 2024 m. liepos 11 d. supažindintas su priimtu sprendimu.

8. Atsižvelgdama į tai, kad po Seimo kontrolierės kreipimusi į Migracijos departamentą Skunde keliamos problemos buvo išspręstos, t. y. Migracijos departamentas priėmė sprendimą dėl Pareiškėjo prašymo ir apie tai informavo Pareiškėją, Seimo kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalies nuostata, numatančia, kad tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, daro išvadą, kad tęsti Pareiškėjo Skundo tyrimo nėra pagrindo, todėl tyrimas nutrauktinas.

9. Kartu atkreiptinas Migracijos departamento direktorės dėmesys, kad pareiškėjai turi teisę gauti visą informaciją, susijusią su jų prašymų nagrinėjimo procesu, o teisė gauti informaciją gali būti ribojama tik išimtiniais, teisės aktuose numatytais, atvejais. Įvertinus šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes, būtina akcentuoti, kad Pareiškėjo prašymo nagrinėjimo procesas užsitęsė labai ilgą laiką, ir netgi jei tai lėmė objektyvios priežastys, Pareiškėjas turi teisę žinoti delsimo priimti sprendimą priežastis ir bent preliminarinius sprendimo priėmimo terminus, todėl Migracijos departamento direktorei siūlytina imtis priemonių, kad pareiškėjai periodiškai būtų informuojami apie jų prašymo nagrinėjimo procesą.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

10. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X skundo dėl Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnų veiksmų vilkinant prašymo dėl prieglobsčio suteikimo nagrinėjimą **tyrimą nutraukti**.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

11. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Migracijos departamento direktorei

rekomenduoja imtis priemonių, kad pareiškėjai, kurių prašymų nagrinėjimo procesas trunka ilgą laiką, netgi jei tai vyksta dėl objektyvių priežasčių, būtų periodiškai informuojami apie jų prašymo nagrinėjimo procesą bei numatomą sprendimo priėmimo terminą.

Primenama, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė